

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm IX. Causam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

bertati contrariâ, parùm pius in Ecclesiam statuere ausus est; quæ Fridericus Imperator correxit, & ad antiquam Christianorum Principum formam reduxit.

3. Clerici in omnibus causis civilibus, & criminalibus non possunt conueniri coram iudice seculari, nec valet consuetudo contraria, si pura sit, & non nixa in priuilegio, seu concessione Sedis Apostolica.

NOTANDVM VN. Nulla consuetudo quantumuis immemorialis præualere potest aduersus ecclesiasticam immunitatem seu exemptionem clericorum & religiosorum à iurisdictione seculari. Ita Canonistæ hic communiter, & docui lib. 4. tr. 5. c. 10. Probatum ratione huius capituli: Si lex potestatis secularis canonum statuta tollere non potest, sequitur, quod nec consuetudo secularium possit; atqui lex secularis tollere non potest statuta canonum, inter quæ hoc etiam est, vt clerici non ad seculare, sed ad proprium ecclesiasticum tribunal trahantur, sicuti constat ex Congestis à Gratiano causa 11. q. 1. ergo nec consuetudo eam clericorum exemptionem abolere potest. Maior inde probatur, quia consuetudo est altera lex, seu similem legi originem, obligationemque habens, l. de quibus 32. ff. de legib. ergo qui legem non potest ferre, nec ius consuetudinis introducere, quod intellige suapte auctoritate, & si legislator non permittat, seu prohibeat, vt hic accidit. Minor probatur, quia secularis magistratus cum sit subordinatus Ecclesiastico, non potest eius decreta tollere, sed obseruare debet, præsertim si ea disponant circa materiam propriam, videlicet ecclesiasticam, cuiusmodi sunt sacræ & ecclesiasticæ personæ. E tenim si Ecclesiæ vasa, vestes & quæcunque sacrata sunt, à secularium potestate eximantur, cur non multò magis personæ sacræ?

2. Accedit, quod ipsemet Imperator Iustinianus in Authentica, vt clerici apud proprios Episcopos, collat. 6 §. si verò, dicat, quod sacros canones etiam Cæsares non dedignantur sequi leges, & tamen eâ ipsâ Au-

thenticâ sacris canonibus & ecclesiasticæ libertati contrariâ parùm pius in Ecclesiam statuere ausus est, quæ postea præter alios correxit, & ad antiquam Christianorum Principum formam reduxit Fridericus Imperator in constitut. Cassa, & constit. statui- mus, de Episcopis: Statuimus, vt nullus ecclesiasticam personam in criminali quæstione, vel civili trahere ad iudicium seculare præsumat contra constitutiones imperiales & canonicas sanctiones.

Aduerte hic, idem de civilibus & criminalibus causis dici, quod sacris canonibus & Imperatorum decretis repugnat, si clerici coram iudice seculari conueniantur, neque id vlla consuetudine cohonestari posse ex communi docet hic Abbas; sed intellige, si mera sit consuetudo, non nixa in priuilegio seu concessione Papæ.

CAPITVLVM IX.

Causam.

PARAPHRASIS.

Conuentus monasterij Dulmensis in controuersia quadam contra monachos Albani rescriptum Apostolicum impetrarunt ad iudicem delegatum, cui hic scribit Clemens III. quod prouidere debeat, vt fratres Dulmenses cum assensu & auctoritate Episcopi sui iudicium ingredi- antur, ne si fratres illi in iudicio succumbant, Episcopus, qui & pro Abbate monasterij se gerit, acta iudicij ob consensus sui defectum irrita esse contendat, ideoque noua his exurgat.

SVMMARIVM.

1. Episcopus, quantumuis professus non sit, potest esse Monasterij Abbas.
2. Index ex officio supplere debet defectum requisitæ solemnitatis.
3. Conuentus absque assensu & auctoritate Prælati sui agere non potest in iudicio; si tamen agat, & obtineat, Prælatum rem ratam habere, seu acta confirmare potest.

4. Cons.

4. *Conuentus tamen in causa propria, v.g. quando agitur de bonis separatim ei attributis, potest agere sine Prælati consensu, & Procuratorem constituere, nisi causa grauis sit & ardua; in tali enim causa etiam Prælatus Capituli consensus requirere debet.*

5. *Sine consensus Prælati requiratur, vt auctoritatem præstantis actui, siue requiratur, tanquam cuius interest: nihilominus sine interueniente tali consensu, consistere potest sententia, vel contractus, si cedat in commodum Ecclesie, aut Conuentus.*

1. **NOTANDVM I.** Episcopus quamuis professus non sit, potest esse monasterij Abbas, siue quia Ecclesia regularis facta est cathedralis, siue quia incorporata est alteri Ecclesie cathedrali. ita Ioannes Andreas.

2. **NOTANDVM II.** Si Iudex aduertat ex defectu requisitæ solemnitatis iudicij acta eludi vel irritari posse, ex officio supplere debet. Ita Abbas hic n. 3. Decius n. 2. Felix n. 1, vbi argum. huius capituli dicunt, quod iudex, ne laboret in vanum, procuratorem compellere potest ad exhibendum mandatum, vel si de eo dubitatur, ad cauendum de rato; nam iudex ex officio, & parte non petente supplere potest, si agatur de bono non merè priuato, sed etiam publico, aut de honore ipsius iudicis, v.g. libellum ineptum rejicere, accusatorem vel testem iure inhabilem repellere secundum Abbatem in cap. 1. n. 13. At verò in dicto casu boni publici interest, vt lites sopiantur & non resuscitentur, & ad iudicis honorem spectat, vt sententia eius & acta publica non rescindantur.

3. **NOTANDVM III.** Conuentus absque assensu & auctoritate Prælati sui agere non potest in iudicio, si tamen absque tali consensu agat, & obtineat, Prælatus rem ratam habere, seu acta confirmare potest, ita collitur ex hoc c. & tradit Abbas n. 8.

4. **Quod ad priorem partem huius notandi attinet, distinguitur, num causa communiter pertineat ad conuentum & Prælatum, an vero sit propria conuentus, quia v. g. agitur de bonis separatim attributis conuentui, sicut**

notauit in c. edoceri. 20. de rescript. Primo casu, certum est quod conuentus agere non possit absque Prælati assensu, quippe ad quæ administratio bonorum communium spectat: altero verò casu conuentus sine Prælati consensu agere & Procuratorem constituere potest, nisi causa grauis sit, sicut Ioannes Andreas hic notat n. 4. Abbas n. 5. sicut & vice versa Prælatus in rebus arduis capituli consensum requirere debet, idque propter communionem, quæ est capituli cum Prælato tanquam corporis cum capite, vt DD. docent c. quanto. 5. de his, quæ fiunt à Prælato.

Contra posteriorem partem notandi sentiunt Antonius de Butrio & Barbatia hic, quod sententia lata in fauorem capituli agentis sine consensu Prælati ratificari non possit, quia ab initio non valuerunt acta, cum defuerit agendi potestas propter omissam solemnitatem iuris. At verò Arretinus apud Decium hic distinguit inter consensum & auctoritatem Prælati, si enim capitulum seu Ecclesia inferior in iudicio agat, vel contractum ineat in causâ propriâ, quandoque requiritur auctoritas Prælati tanquam solennitas quædam in fauorem Ecclesie, sicut in fauorem minoris alienantis aut in iudicio agentis requiritur auctoritas tutoris; & tamè absque ea actus gestus, vel sententia lata in fauorem eius subsistere potest, quantumuis contra ipsum non subsisteret, l. non eo, 14. C. de Procuratoribus. Si verò causa communis sit Conuentui & Prælato, tunc Prælati consensus requiritur, tanquam cuius propriè interest, quare eo non interueniente, irrita erunt acta; eademque similitudo locum habet in contractibus. Sed dicendum est cum Abbate, utroque casu consistere posse sententiam vel contractum, si cedat in commodum Ecclesie aut conuentus; si enim assensus Prælati requirebatur vt auctoritatem actui præstantis, sicuti tutor auctoritatem interponit gestis à minore, hoc casu subsistet sententia vel contractus iure singulari, sicuti loquitur Glossa in l. si tutor 4. C. in quibus causis maiores, &c. Consistit autem ius singulare seu priuilegium ecclesiarum ac minorum in eo, quod contractus vel sententia propter defe-

Etum solemnitatis positivæ, si naturalia requisita adsint, claudicet; id est, licet ex parte Ecclesiæ vel minoris rescindi queat, tamē eo volente consistere debeat in comodum eius, sicut lib. 3. explicavi tr. 4. c. 9. assert. 3. & ponderat Redoanus l. c. allegans regulam; quod quæ in gratiam alicuius statuta sunt, non debeant in eius dispendium retorqueri: sin autem consensus Prælati requirebatur tanquā cuius interest in propria causa, tunc spectato communi iure verum est generaliter; quod aliquis ratificare possit, quidquid ab altero suo nomine gestum est intra vel extra iudicium, sicuti hic docet Felinus n. 6. & 7. & Canonistæ in regulam 6. in 6. rati.

Atque hinc responsio patet ad argumentum Antonij, licet contractus vel acta iudicij absque consensu vel mandato eius, cuius interest, irrita sint, tamen per supervenientē ratificationem, si pars altera consensum interim non reuocarit, tantumdem efficitur; ac si ab initio firma fuissent iuxta l. licet 56. ff. de iudicis. vbi Bartolus & alij docent; quod ratificatio retrotrahitur, & confirmat iudicium agitatum cum procuratore falso; idēque quod attinet ad contractus; colligitur ex l. communis 42. ff. de acquir. vel amitt. possessi. vbi dicitur, quod pecuniæ negotiorū gestori traditæ dominium acquiratur, cum is ratum habuerit. Neque refert, et si talis sit gestor negotij, qui pro altero stipulari seu contrahendo acquirere non possit, donec alter, cuius nomine contractum est, rem ratam habuerit, secus verò est, si sit persona, quæ pro altero stipulari seu acquirere possit, vt religiosus seu conuentus monasterio; si enim promissionem v. g. acceptet, statim obligabitur promittens, vt resilire non possit, sed Prælati exquirenda sit voluntas, num promissionem ratam habere velit, necne.

CAPITULUM XI.

Cum non ab homine.

PARAPHRASIS.

Si clericus in quocunq; ordine constitutus in furto, homicidio, vel periurio aut alio

simili crimine fuerit deprehensus & conuictus, ab ecclesiastico Iudice deponendus est; quod si depositus incorrigibilis fuerit, excommunicari debet, postea crescente contumacia anathematizari, denique si in profundum malorum veniens contempserit, cum Ecclesia vltra nō habeat, quod faciat, idē ne alijs causa perditionis sit, per secularem comprimi debet potestate, ita vt exilium ei deputetur, vel alia legitima pœna inferatur. Quinam clerici priuilegio fori Ecclesiastici gaudeant, leges in Trid. sess. 23. c. 6. de reform. & dixi lib. 1. tr. 5. part. 2. art. 5. n. 3. d. 3.

SUMMARIUM.

1. Clericus ob crimen depositus, vel absolute prohibitus exercere Ordinis sui actus, nihilominus gaudet priuilegio fori.
2. Ob simplex homicidium, vel furium traditus non debet potestati seculari, nisi in stellis pœnis delictum ita iteret, vt incorrigibilis appareat.
3. Clericus actualiter degradatus, & iudicij seculari traditus, fit de eius foro, consequenter cum punire potest.
4. Si crimen clericum enorme seu enormissimū sit, statim potest traditi potestati seculari, licet non accesserit incorrigibilitas.
5. Si non sit enorme crimen, seruandus est processus contra facinorosum clericum hoc cap. prescriptus, scil. vt deponatur, & ad agenda pœnitentiam in monasterium includatur, quod tamen hodie in usu non est, sed eius loco condemnari solet ad triremes, atq; operi seruili ad tempus addici, vel in carcerem detrudi.
6. Si detrusio in monasterium, aut carcerem, vel relegatio in exilium apud reum nil proficiant, excommunicandus, & ultimo anathematizandus erit. Non autē tamen tradendus est seculari potestati, quā incorrigibilis appareat, aut si innocentibus, vel bono publico periculum imminet, nisi facinorosus clericus tollatur.
7. Imo posita etiā incorrigibilitate, aut maioris mali periculo, nō necessario clericus

crimis.